

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-09-02

Diarienummer 0355/24

Strategisk samordning

Emma Hansryd, Hans Clausen, Lisa Ahnoff

Telefon: 031-368 70 37

E-post:

emma.hansryd@kretsloppochvatten.goteborg.se

Beslut om förslag till VA-taxa 2025

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden godkänner förvaltningens förslag till prislista för VA-taxa enligt bilaga 1 (alternativ A), att gälla från 2025-01-01.
2. Kretslopp och vattennämnden godkänner förvaltningens förslag till föreskrifter för VA-taxa enligt bilaga 4, att gälla från 2025-01-01.
3. Kretslopp och vattennämnden sänder förslagen enligt 1 och 2 ovan till kommunstyrelsen för fastställande i kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Ärendet har 2024-08-21 § 162 varit ett informationsärende i Kretslopp och vattennämnden. Förvaltningen föreslår en höjning av intäkterna från bruksavgifter med 18 procent år 2025 enligt alternativ A.

Med den kostnadsbild förvaltningen har i dagsläget innebär detta ett överuttag för 2025 som halverar fordran på abonnenterna.

Förvaltningen föreslår en höjning av anläggningsavgifterna med 10 procent 2025.

Förslag till föreskrifter för VA-taxan bifogas.

Prislistor för alternativ A och B redovisas i bilaga 1 och 2. I tabellen nedan framgår de ekonomiska effekterna för typhusen av förvaltningens förordade alternativ A.

Effekten av alternativ A	Typhus A (höjning i % och kr)		Typhus B (höjning i % och kr)	
Bruksavgift (inkl. moms)	18,5 %	1 728 kr/år	18,1 %	13 382 kr/år
Anläggningsavgift (inkl. moms)	9,8 %	32 750 kr	9,8 %	79 625 kr

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson

Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Prislista alternativ A, att gälla från 2025-01-01
2. Prislista alternativ B, att gälla från 2025-01-01
3. Sammanställning av förslag till ändringar i föreskrifter för VA-taxa
4. Förslag till föreskrifter för VA-taxa, att gälla från 2025-01-01
5. Statistik över taxor i andra kommuner
6. Statistik över taxeutveckling 2019–2027

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om förvaltningens förslag till VA-taxa (med prislista och föreskrifter) för år 2025. De beslutade förslagen översänds till kommunstyrelsen för fastställande i kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Allmänt

Vatten är vår viktigaste naturresurs. Utan en stabil vattenförsörjning och en välfungerande avloppshantering blir ett samhälle snabbt mycket sårbart. Vår ekonomi, välfärd, miljö och befolkning är helt beroende av att rent vatten kommer ur kranen, att smutsigt vatten renas och att regnvattnet tas omhand.

Enligt Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) kan de kostnader som är nödvändiga för att tillhandahålla vattenförsörjning och avloppshantering finansieras genom taxor. Taxorna kan delas in i bruksavgifter (årlig avgift) och anläggningsavgifter (engångsavgift). En grundläggande princip i LAV är att VA-verksamhetens behov av finansiering ska baseras på det som är nödvändiga kostnader för att leverera allmänna VA-tjänster. VA-verksamheten ska även drivas enligt självkostnadsprincipen, som finns i såväl kommunallagen som i LAV. Enligt rättspraxis och propositionen till LAV innebär det att såväl överskott ("skuld till abonnent") som underskott ("fordran på abonnent") i verksamhetens ekonomiska redovisning ska utjämnas inom tre år.

Både vattenförsörjning och avloppshantering står inför en rad utmaningar. Förändrade havsnivåer, kraftiga skyfall och perioder av torra är exempel på hur klimatförändringarna påverkar vattnet. Andra utmaningar handlar om ökade kostnader, underhåll av anläggningar och ledningar, samt hårdare miljökrav. Urbanisering, befolkningstillväxt samt behovet av att hitta rätt kompetens utmanar också. Det förändrade säkerhetsläget innebär också utmaningar för VA-verksamheten.

Förvaltningen har tagit fram två alternativa förslag till ökning av intäkten från bruksavgifter 2025. Alternativ A medför en ökning med 18 procent och alternativ B en ökning med 12 procent. Alternativ A medför en återställning av fordran på abonnenterna inom tre år, så som lagen kräver. Alternativ B ligger inom det intervall som beslutades i ärendet Förutsättningar för finansiering som omnämns ovan, och medför en långsammare återställning av det upparbetade underskottet. Förvaltningen förordar alternativ A för beslut.

Förvaltningen föreslår i båda alternativen att anläggningsavgifterna höjs med 10 procent år 2025, vilket är i linje med information på nämndsammanträde 2023-08-23 § 135 och i Förutsättningar för finansiering 2025. Kostnadstäckningen beräknas bli strax över 50 procent för år 2025. Antalet nya anslutningar förväntas minska år 2025 jämfört med år 2024. Förvaltningen bedömer att ökning av anläggningsavgifterna om ca 10 procent per år behövs även under åren 2026 och 2027 för att över tid nå 70 procent kostnadstäckning.

Prislistor per tjänst för alternativen framgår av bilaga 1 och 2.

Stadsrevisionens granskningar 2023 resulterade i rekommendationer och flera förbättringsförslag som direkt eller indirekt rör föreskrifterna för VA-taxa. Förvaltningen föreslår ett par justeringar av föreskrifterna till 1 januari 2025, och avser att fortsätta utveckla föreskrifterna de närmsta åren.

Beskrivningarna i detta ärende har reviderats något i detta tjänsteutlåtande jämfört med informationen i tjänsteutlåtandet som behandlades på Kretslopp och vattennämndens sammanträde i augusti. Revideringarna är i huvudsak förtydliganden, samt kompletteringar som gjorts utifrån bedömning av behov av bakgrundsförklaringar inför fortsatt handläggning i kommunstyrelsen. I prislistan har priserna i tabellen *Andra avgifter* delvis ändrats.

Ekonomiska förutsättningar

Förslaget till VA-taxa bygger på ärendet Förutsättningar för finansiering 2025 som Kretslopp och vattennämnden beslutade att översända till kommunstyrelsen på sitt sammanträde 2024-04-24 § 74. Finansieringsbehovet för 2025 enligt finansieringsförslaget baseras på bibehållen servicenivå samt ökad takt i genomförandet av investeringsprojekt för att säkra servicenivån och minska riskerna för leveransavbrott framgent. Den ekonomiska utvecklingen har förändrats sedan finansieringsförslaget togs fram under våren och visar på utökade kostnader med cirka 78 mnkr. Ökningen består främst av högre kapitaltjänstkostnader som följd av hög investeringstakt och relativt högt ränteläge, samt av ökade pensionskostnader.

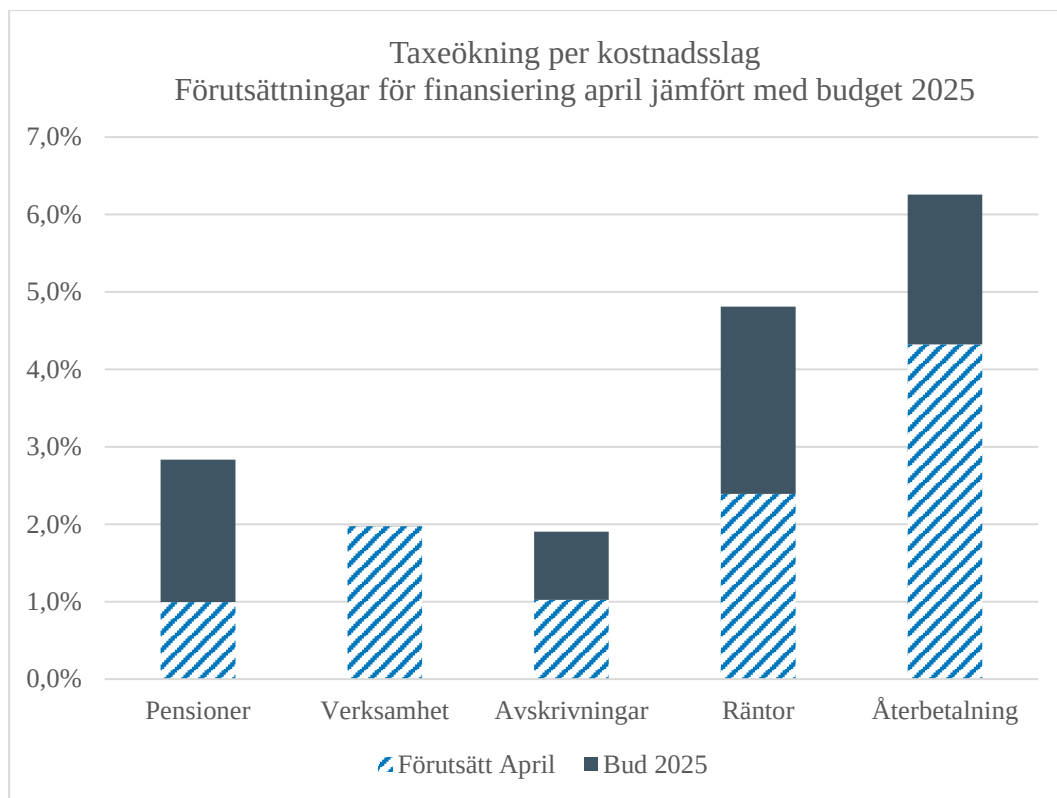
Nedanstående ekonomiska förändringar sedan ärendet om Förutsättningar för finansiering 2025 är huvudorsakerna till att förvaltningen nu föreslår en högre ökning av VA-taxan:

- Ingående fordran på abonnent 2024 och intäktsprognos för 2024 per maj månad visar på att nämnden kommer att ha en fordran på taxekollektivet på cirka 127 mnkr vid årets slut. Detta innebär att intäkterna behöver öka mer än vad kostnaderna ökar för 2025.
- Ökade kapitaltjänstkostnader, avskrivningar och räntor, jämfört med 2025 eftersom investeringstakten är mycket hög och räntan förväntas att stiga under perioden. Investeringarna har under 2024 varit helt i linje med investeringsplanerna men då genomförandetakten är högre än förväntat infaller kapitalkostnaderna tidigare är förväntat vilket inte budgeterats för 2024.
- Övriga kostnadsberäkningar enligt det pågående budgetarbetet för 2025. Observera att det finns kostnadsposter som komma att förändras positivt eller negativt, där uppskattningar är svåra att göra i dagsläget. Två stora förändringar är pensionskostnaderna och ökade kostnader för räntor då både lånen och räntesatserna ökar mer än väntat 2025.

- Fordran på VA-abonnenterna som uppstått då kostnadsutvecklingen ökat i en högre takt än taxeökningarna. Trots förvaltningens arbete med kostnadseffektivisering så ökar kapitaltjänstkostnaderna i en mycket högre takt. Om VA-taxan inte justeras i takt med kostnadsökningen uppstår en risk för att en återställning av fordran måste göras med skattemedel.

Förändring jämfört med Förutsättningar för finansiering 2025 avseende brukningsavgifter

Förslaget överensstämmer i stort med ärendet avseende utvecklingen av verksamheten inför 2025. Däremot har några stora poster förändrats kraftigt sedan beslutet om Förutsättningar för finansiering 2025. De posterna är ökad pensionsskuld och ökande kostnader för investeringarna (räntor och avskrivningar). Dessa poster ökar kostnadsbilden med cirka 78 mnkr sedan beslutet i april. Pensionskostnaderna som ökar med mer än 20 mnkr beror på faktorer som tolkas och förmedlas till Kretslopp och vatten ifrån Stadsledningskontoret. Denna post är osäker och påverkas av omvärlden med snabba och stora beloppsändringar på kort tid. Den andra posten som står för största ökningen är kapitaltjänstkostnaderna, det vill säga räntor och avskrivningar. Bedömningen av räntornas utveckling görs av stadens finansavdelning och visar på en svagt ökande räntenivå under flera år framöver. Den stora effekten av kostnadsökningen beror på att investeringstakten har ökat mer än vad som beräknades i förutsättningarna i april. Samtidigt är det inte förvånande att effekterna av en hög investeringstakt medför ökande kostnader eller snarare tidigarelägger kostnader. Investeringarnas genomförandetakt kommer att vara viktig för taxejusteringarna framöver.

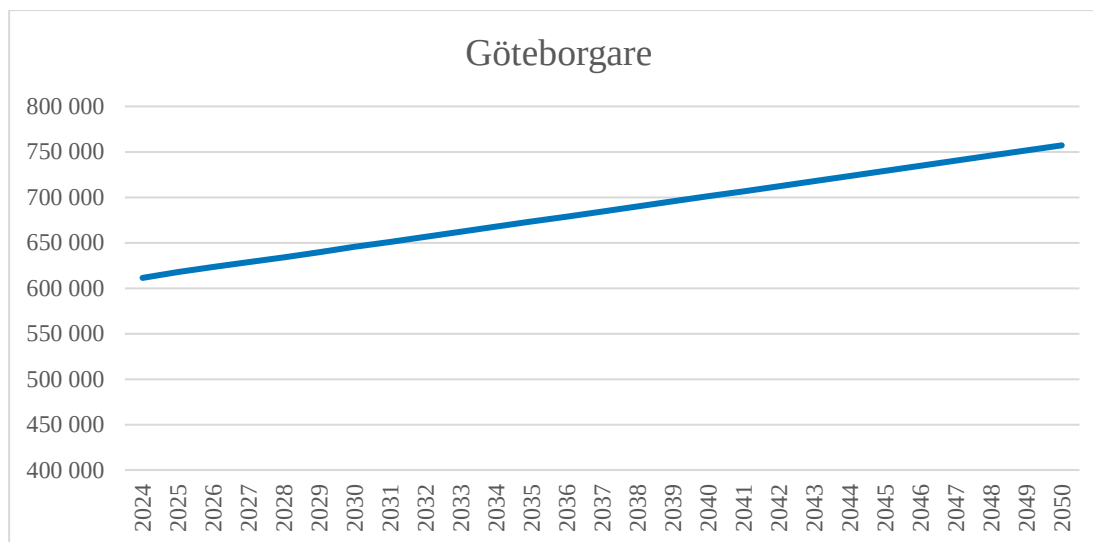
Figur 1. Den föreslagna taxeökningens fördelning på kostnadstyper, med jämförelse mellan kända förhållanden vid ärendet Förutsättningar för finansiering i april 2024, och budget för 2025. (Avser taxeintäkter från bruksavgifter.)

Förändring jämfört med Förutsättningar för finansiering 2025 avseende anläggningsavgifter

Inga större förändringar har konstaterats, och förslaget till höjning av anläggningsavgifterna för 2025 med 10 procent ligger inom det beslutade spannet på 8–14 procent.

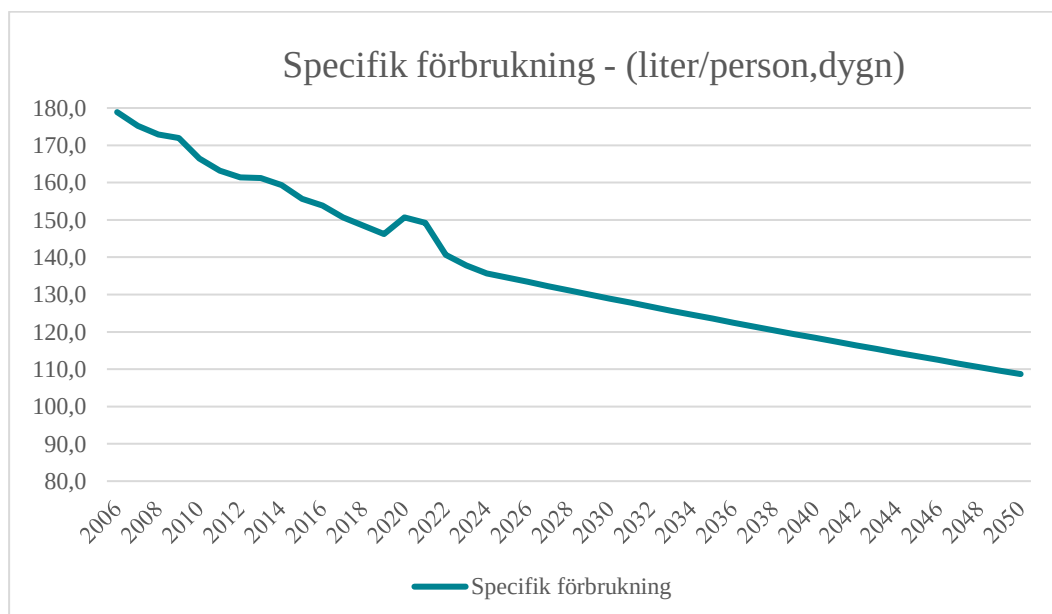
Kundunderlag och försäljning

Befolkningen fortsätter att öka i Göteborg och är cirka 610 000 invånare under 2024. År 2025 beräknas ökningen bli cirka 7 000 invånare vilket motsvarar cirka 1,1 procent av invånarantalet. Stadens prognos för framtida befolkningsökning anger 1 procent årligen, vilket är en något lägre tillväxt jämfört med de senaste tio åren. Fler invånare påverkar dels försäljningen av dricksvatten (rörliga bruksavgifter), dels att ett antal nya fastigheter ansluts årligen (fasta bruksavgifter). Både invånarantalet och antalet nya fastigheter förväntas alltså öka men i något lägre takt än tidigare.

Figur 2. Stadens prognos för framtida befolkningsutveckling – antal kommuninvånare och årtal.

Samtidigt finns en trend med minskad vattenförbrukning per person. Sammantaget med befolkningsökningen innebär detta att försäljningen till hushåll ökar svagt. I diagrammet nedan visas hur förbrukning per person i hushållen har förändrats sedan 2006 samt ett scenario för hur den skulle kunna utvecklas fram till 2040. Scenariot har använts i beräkning av framtida försäljning till hushåll. Försäljningen till industrin antas vara konstant och eventuella nyetableringar antas kompenseras av effektivare vattenanvändning. Försäljning till allmän service (kontor, hotell och sjukhus mm) antas öka hälften så snabbt som antal invånare. Förvaltningen gör sammantaget antagandet att försäljningen under 2025 kommer att öka något, och försäljningen av dricksvatten budgeteras till 43,8 Mm³.

Figur 3. Förändring och prognos för framtida förändring av hushållens specifika förbrukning av dricksvatten.

Förvaltningens bedömning

Förslag till intäktsförändring avseende bruksavgifter

Bruksavgiften är en årlig avgift, och de viktigaste avgiftsdelarna är:

- fast avgift för dricksvatten och spillvatten – baseras på hur stor vattenmätare kunden har, det finns dock fortfarande ett antal kunder som har dricksvatten från egen brunn och bara använder spillvattentjänsten
- fast avgift för dagvatten – baseras på dagvattensservisens dimension, en relativt stor andel av kunderna har inte denna tjänst
- rörlig avgift för dricksvatten och spillvatten – baseras på uppmätt mängd använt dricksvatten.

Såld volym förväntas öka något när det gäller fasta avgifter eftersom antalet anslutningar ökar med 100–200 per år vilket betyder att fler abonnenter är med och betalar för kostnaderna. När det gäller rörliga avgifter så måste avgifterna höjas för att kompensera en svag minskning av vattenförbrukningen.

Kostnadsbilden som bruksavgifterna skall finansiera ser ut att öka i takt med investeringstakten växer och framför allt kommer räntekostnaderna att medföra behov av ökade intäkter.

Kostnaderna i budget 2025 jämfört med kostnaderna i budget 2024 har förändrats under året. Vid Förutsättningarna för finansiering i april beräknades ökningen till 79 mnkr men vid indikationen i maj har kostnaderna för 2025 ökat med ytterligare 78 mnkr till sammanlagt 157 mnkr. Detta utgör en ny förutsättning för vilken taxeökning som behövs. Därutöver behöver taxan öka för att påbörja återställandet av fordran på abonnenterna under 2025. Förvaltningens förordade förslag med en ökning på 18 procent medför ett överuttag för 2025 vilket minskar fordran på abonnent. För att även återställa skuld/fordran till abonnenterna redan under 2025 hade en taxeökning på över 23 procent behövts.

Nedan beskrivs de två alternativa justeringarna av bruksavgifterna i alternativ A och B. Alternativ A medför en snabbare justering av avgiftsökningarna medan B medför en jämnare återställning av obalansen i avgifterna. Alternativ A medför att fordran på abonnenterna kommer att vara justerad inom 3 år. Alternativ B innebär fördröjning ytterligare ett år innan fordran är återställd.

Förvaltningen har tagit fram två alternativa förslag för ökning av taxeintäkterna till år 2025:

Alternativ A är ökning med 18 procent, medan alternativ B är ökning med 12 procent. De ekonomiska effekterna av dessa alternativ redovisas i resultaträkningarna nedan.

Resultaträkning alternativ A 18%, mnkr	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Totala intäkter	1 304	1 461	1 683	1 809	1 950
<i>varav taxeintäkter</i>	<i>1 171</i>	<i>1 328</i>	<i>1 567</i>	<i>1 692</i>	<i>1 828</i>
Totala kostnader	1 355	1 536	1 626	1 742	1 930
Förändrad skuld/fordran	-51	-75	57	67	20

Taxeförändring	8%	13%	18%	8%	8%
Skuld/Fordran till abonnenter	-49	-124	-67	0	20

Ökningen av taxeintäkterna enligt alternativ A beräknas medföra ett positivt utfall för 2025 vilket minskar fordran på abonnenterna till – 67 mnkr. Förslaget innehåller därför också en relativt hög ökning på 8 procent för 2026 och för 2027 för att då kunna generera ett plus som återställer obalansen och skuld/fordran.

Resultaträkning alternativ B 12%, mnkr	Utfall 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Totala intäkter	1 304	1 461	1 603	1 800	2 022
<i>varav taxeintäkter</i>	<i>1 171</i>	<i>1 328</i>	<i>1 487</i>	<i>1 680</i>	<i>1 899</i>
Totala kostnader	1 355	1 536	1 625	1 744	1 932
Förändrad skuld/fordran	-51	-75	-22	56	90

Taxeförändring	8%	13%	12%	13%	13%
Skuld/Fordran till abonnenter	-49	-124	-146	-90	0

Ökningen av taxeintäkterna enligt alternativ B beräknas medföra ett negativt utfall för 2025, vilket ökar fordran på abonnenterna till – 146 mnkr. Fordran kommer med alternativ B inte att återställas under 2026. Högre ökning på 13 procent för 2026 och 13 procent för 2027 medför att fordran återställs ett år senare än med alternativ A.

De osäkerheter och risker som i april redovisades i ärendet ”Förutsättningar för finansiering 2025” inför budget 2025–2027 är fortfarande aktuella. På kort sikt är det främst osäkerheten i gjorda antaganden avseende investeringsprojekten som kan få stor påverkan på resultatet. Osäkerhetsfaktorerna är i vilken utsträckning planerade investeringsprojekt kan påbörjas och tas i drift enligt tidplan vilket påverkar kapitaltjänstkostnaderna. Personalkostnader är en stor budgetpost. Vi ser ett långsiktigt behov av VA-investeringar på en fortsatt hög nivå och behöver hitta en strategi för att anpassa personalvolym och arbetssätt efter nödvändiga investeringar. Ytterligare en post som är viktig för kostnadsutvecklingen är förändringen av räntenivån under perioden. På lite längre sikt planerar Gryaab att genomföra en utbyggnad för att klara nya, skärpta utsläppskrav. Detta kommer att påverka VA-avgifterna från ungefär år 2030 och framåt.

Under 2024 har investeringstakten ökat mycket jämfört med de senaste åren. Effekterna av en hög investeringstakt är att kostnaderna faller ut tidigare än budgeterat, det vill säga inte att det blir mer kostnader men tidigare kostnader än förväntat. Avskrivningar uppstår ofta först när en investering är klar och därför är det viktigt att kunna beräkna när investeringarna kan tas i drift och därmed börja generera kostnader som ska finansieras av taxorna. När det gäller ökande räntekostnader så påverkas den mestadels av att lånesumman ökat kraftigt tack vare den höga investeringstakten. Det vill säga mer lån medför ökande räntekostnader även om räntesatsen inte ökar. Att räntesatsen inte minskat utan snarare ökar något förstärker den effekten.

Sammantaget förordar förvaltningen alternativ A med 18 procents ökning av taxeintäkterna för bruksavgifterna år 2025, för att kunna återställa fordran i tid och minska riskerna för stora ekonomiska underskott.

Förslag till intäktsförändring avseende anläggningsavgifter

Kretslopp och vatten utvidgar sitt verksamhetsområde och bygger nytt ledningsnät för att ansluta nya kunder. Denna VA-utbyggnad genomförs i tre olika typer av projekt:

- Exploateringsinvesteringar - nya detaljplaneområden som initieras och genomförs samordnat av staden,
- VA-upprustning - ledningsnät byggs till områden med befintlig bebyggelse för att ersätta enskilda anläggningar, initieras och genomförs av Kretslopp och vatten för att efterleva vattentjänstlagens krav på allmän VA-anläggning i samlad bebyggelse,
- Förtätningar - servisledning till nya avstyckningar, initieras av fastighetsägaren och genomförs av Kretslopp och vatten.

En del av dessa investeringskostnader finansieras med anläggningsavgifter, som betalas av de fastigheter som får en ny anslutning till allmänt ledningsnät. Den del av kostnaderna som inte täcks av anläggningsavgifter finansieras via bruksavgifterna, den årliga avgift som betalas av alla abonnenter. Kostnadstäckningen i de tre typerna av VA-utbyggnad skiljer sig mycket åt.

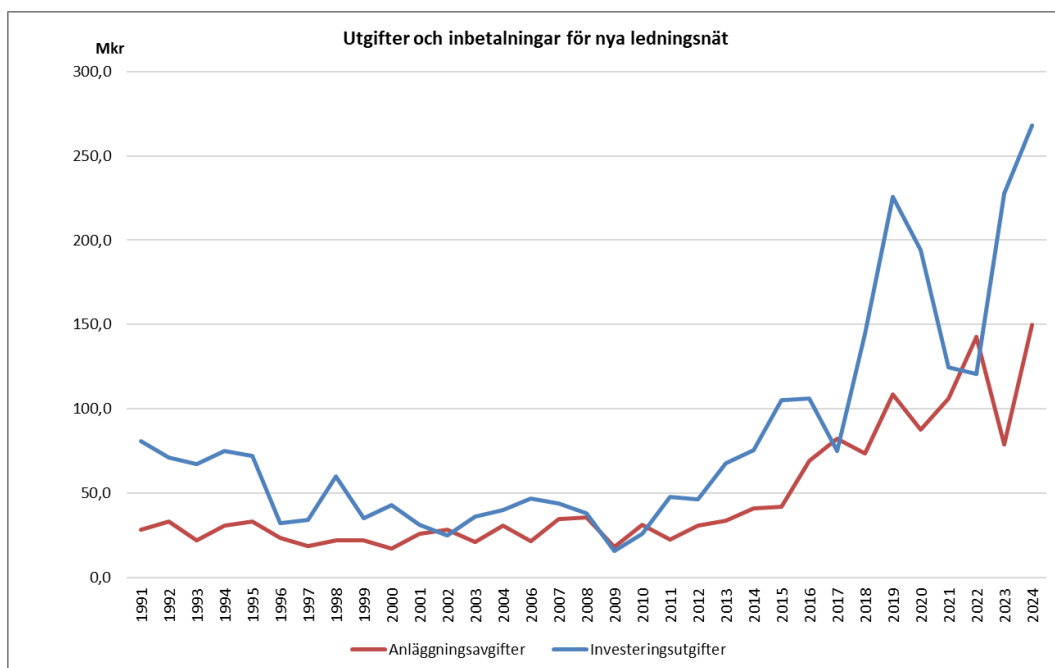
Förtätningar innebär normalt bara en liten kostnad för att bygga servisledning, ledningsnätet i gatan finns redan byggt sedan tidigare, intäkter från dessa anslutningar brukar stå för ungefär hälften av den totala intäkten från anläggningsavgifter. Här är kostnadstäckningen per enskild anslutning ofta över 300 procent.

Exploateringsprojekt, som står för i snitt 80 procent av kostnaderna, ger knappt 50 procent av intäkterna enligt medelvärde för de senaste fem åren. En anledning till detta är att när man bygger nya hus på fastigheter som tidigare varit bebyggda och

haft en VA-anslutning så är en stor del av anläggningsavgiften betald tidigare, endast avgift för tillkommande kapacitet kan debiteras. Här varierar ofta kostnadstäckningen per projekt mellan 20 och 40 procent.

Va-upprustningsprojekt brukar omfatta 10–15 procent av kostnaderna för VA-utbyggnad men bara 3–5 procent av intäkterna. I dessa områden ligger bebyggelsen ofta glest med stadens mått mätt och det krävs lång ledningsdragning per fastighet. Här är kostnadstäckningen per projekt ofta lägre än 30 procent.

Sedan 2018 arbetar förvaltning med målsättningen att enligt beslut i Kommunfullmäktige 2018-12-20 § 18 anpassa intäkterna från anläggningsavgifter så de täcker 70 procent av investeringsutgifterna för att bygga nytt ledningsnät och ansluta nya kunder. En långsiktig plan för att uppnå inriktningen om 70% täckningsgrad ska redovisas årligen i samband med nämndens förslag till VA-taxa. Denna plan framgår av figur 3 nedan, samt av efterföljande tabell.

Figur 4. Graf över utgifter och inbetalningar för nya ledningsnät mellan 1991 och 2024.

Förvaltningen planerar för anläggningsavgifterna 2025–2034 utformas så att avgifterna löpande uppnår cirka 70 procents kostnadstäckning som ett rullande treårsmedelvärde. För perioden 2025–2027 innebär förslaget årlig höjning av anläggningsavgifterna med 10%. För perioden 2028 och framåt är osäkerheterna stora och kursiva siffror visar att med årlig kostnadstäckning strax över 70 procent från 2028 kommer det ta många år innan 15-årsmedelvärdet kommer upp till målnivån.

	Budget 2024	Progn 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Investeringsutgifter för nya ledningsnät [Mkr]	320	268	224	297	270	250	250	250	250	250	250	250
Taxehöjning - förslag	4%	4%	10%	10%	10%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Kostnadstäckning												
Respektive år	50%	56%	51%	55%	67%	72%	72%	72%	72%	72%	72%	72%
Rullande 3- årsmedelvärde	57%	60%	48%	54%	58%	64%	70%	72%	72%	72%	72%	72%
Rullande 15- årsmedelvärde	64%	59%	58%	57%	58%	60%	61%	63%	63%	64%	63%	65%

Förvaltningen föreslår ökning av anslutningsavgifterna med 10 procent till år 2025, med en plan för ökningarna med 10 procent även år 2026 och 2027. Argumenten för att inte höja mer – och därmed snabbare nå kostnadstäckning över 70 procent – är att det är ur rättviseperspektiv är önskvärt att anläggningsavgifterna är någorlunda förutsägbara och att mycket stora ökningarna från ett år till nästa undviks. Ökningarna i förslaget är i linje med ärendet ”Förutsättningar för finansiering 2025”.

Förslag till föreskrifter för VA-taxa 2025

Stadsrevisionens granskningar för år 2023 resulterade i ett antal rekommendationer och förbättringsförslag som direkt eller indirekt rör utformning, innehåll och hantering av föreskrifterna för VA-taxa. I rapporten Granskning av avgifter för vatten och avlopp i Göteborgs Stad 2024-03-19 lyfter stadsrevisionens bedömning att taxeföreskriften för Göteborgs Stad inte är helt ändamålsenligt utformad, och att hanteringen av föreskrifter och prislista behöver utvecklas för att uppnå vattentjänstlagens krav.

Förvaltningens yttrande över stadsrevisionens granskningar för 2023 antogs av Kretslopp och vattennämnden 2024-06-12 § 143. I beslutsprocessen för VA-taxa 2025 hanteras förslag till föreskrifter och prislista i samma ärende, vilket kan ses som ett första steg för ökad tydlighet. Förvaltningen har påbörjat arbetet med att förbättra och utveckla föreskrifterna för VA-taxa, och detta arbete kommer att fortsätta de närmsta åren.

Nuvarande föreskrifter för VA-taxa fastställdes i Kommunfullmäktige 2020 och gäller från 1 januari 2021. I förslag till föreskrifter för VA-taxa 2025 (bilaga 4) har formuleringen i förordet kring huvudmannaskap anpassats till den nya lydelsen i reglementet för kretslopp och vattennämnden, som beslutades av kommunfullmäktige 2024-02-29 § 76:

Nuvarande formulering (Föreskrifter för VA-taxa, gällande från 1 januari 2021)

”Göteborgs Stad är huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Göteborg. Huvudmannaskapet utövas av nämnden för Kretslopp och vatten och avgift betalas till förvaltningen Kretslopp och vatten.”

Ny formulering (förslag till föreskrifter för VA-taxa 2025):

”Göteborgs Stad är huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Göteborg. Huvudmannaskapet utövas av nämnden för Kretslopp och vatten, med undantag av spillvattenrening och tillhörande avloppstunnelnät, som styrelsen för Gryaab utövar huvudmannaskap för. Avgifter enligt taxa betalas till förvaltningen Kretslopp och vatten.”

Självavläsningsrabatten togs bort från och med 1 januari 2023, efter nämndbeslut 2022-09-21 § 169. I förslag till föreskrifter för VA-taxa 2025 har utöver detta några mindre justeringar gjorts. Ändringarna redovisas i detalj i bilaga 3.

Med nuvarande taxekonstruktion utgörs 40 procent av intäkterna från brukningsavgifterna av fasta avgifter, och resterande 60 procent av intäkterna utgörs av rörliga avgifter. Ett förslag till något ökad andel intäkter från fasta avgifter behandlades i nämnden 2024-06-11 § 135. Nämnden avslog förslaget till förmån för befintlig taxekonstruktion.

I bifogat förslag till föreskrifter för VA-taxa för 2025 är dagvattentaxans konstruktion oförändrad. Genom kommunfullmäktiges budget för 2024 har förvaltningen fått ett uppdrag att utreda en differentierad VA-taxa som styr mot ökad lokal hantering av dagvatten. Detta utredningsarbete är påbörjat, och förvaltningen avser att redovisa detta senare under året.

Kommentarer till utformning av prislista

Några förtydliganden har gjorts i förslag till prislista jämfört med prislistan för 2024 års taxa. Exempelvis presenteras servisavgifter för dagvatten Allmän plats i en separat tabell i stället för som tidigare i samma tabell som för Småhus och Övrig fastighet.

Dessutom har följande text har lagts till i prislistans första stycke: *”Det angivna priset utan moms utgör underlag för debitering och momsen beräknas för respektive avtal med två decimaler. Fakturans totalbelopp avrundas till hela kronor. När avgifterna med moms visas utan decimaler i denna taxa är de avrundade till hela kronor.”*

Priser i brukningsavgifternas fasta del avrundas till hela kronor. Undantaget är kvadratmeterpriset för dagvatten allmän plats som avrundas till två decimaler. Rörlig avgift för dricksvatten och spillvatten avrundas också till två decimaler. Anslutningsavgifterna avrundas generellt till hela tusentals kronor för småhus och övrig fastighet avseende servisavgift och förbindelsepunktsavgift utan moms.

Generellt beräknas avgifterna i VA-taxan utifrån behov av intäkter för de olika ändamålen fördelat på förväntat antal tjänster av olika slag, och utifrån förväntad förbrukning. En ökning av intäkterna från brukningsavgifterna med exempelvis 18 procent betyder därmed inte att varje prislisterpost ändras med 18 procent.

Andra avgifter i prislistan är avgifter som tas ut när fastighetsägare beställer tjänster kopplat till sin användning av VA-tjänsterna, eller när fastighetsägaren i något avseende inte uppfyllt sina skyldigheter. Dessa så kallade *Andra avgifter* nämns i föreskrifternas § 20 och beräknas utifrån bedömd självkostnad för varje specifik tjänst. Højningarna för dessa avgifter kan därmed bli helt annorlunda än højningarna för brukningsavgifter och anläggningsavgifter.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Brukningsavgifter

Förvaltningens förslag innebär att intäkterna höjs 18 procent, men att de olika avgifterna höjs olika mycket. Avgifterna grupperas i olika typer av avgift, såsom fast eller rörlig avgift, och enligt de olika ändamålen dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Dagvattnets andel av totalkostnaden, beräknat som 5-årsmedelvärde, ökar. Det är inte något stor förändring under 2024 utan en successiv ökning de senaste åren. Dagvattnets ökande andel av kostnaderna medför att spillvattnets andel minskar.

Kostnaderna för att producera dricksvatten består mestadels av fasta kostnader och påverkas därför inte så mycket av kunders förbrukning av dricksvatten. Ökningen av de rörliga avgifterna för dricksvatten och spillvatten orsakas av att försäljning av dricksvatten minskar vilket innebär att priset per liter måste öka för att kompensera minskade volymer. Det är därför som rörliga intäkterna ökar mer än de fasta intäkterna (se tabell nedan).

Den största orsaken till att de rörliga avgifterna ökar är att försäljningen av dricksvatten minskar. Brukarna förbrukar alltså mindre vatten per person. En orsak kan vara ett medvetet beteende hos brukarna för att man vill spara på vattnet av miljöskäl, en annan kan vara att energipriserna påverkar användningen av varmvatten. Förbrukningsförändringen påverkas också av att tekniska upprustningar i nya och upprustade bostäder ger minskad förbrukning. Tabellen nedan visar vilken procentuell förändring som avgifterna föreslås få jämfört med avgifter för 2024. Exemplet är beräknat utifrån alternativ A.

Procentuell förändring av intäkter 2025	Typ av avgift	
Ändamål	Fast	Rörlig
Dricksvatten	20,3 %	21,2 %
Spillvatten	14,3 %	15,1 %
Dagvatten	19,2 %	

Detta innebär att höjning av årsavgiften inte blir samma för alla kunder, utan blir olika beroende på vilka tjänster som används. De som bara har spillvattentjänsten till exempel, kommer att få en relativt låg ökning av avgifterna för 2025. Typhus A ökar med 144 kronor per månad och Typhus B ökar med 74 kr per månad och lägenhet.

Förvaltningens förslag till nya bruksavgifter för alternativ A och B innebär följande förändring av den årliga avgiften för de båda jämförelsekundtyperna Typhus A (villa) och Typhus B (flerbostadshus med 15 lägenheter). Bruksavgifterna i tabellerna nedan avser alla tre ändamålen (vatten, spillvatten, dagvatten) och är inklusive moms.

Alternativ A	Förslag 2025	Avgift 2024	Förändring	
	[kr/år]	[kr/år]	[kr]	[%]
Typhus A (villa)	11 090	9 362	1 728	18,46%
Typhus B (Flerbostadshus med 15 lägenheter) (per lägenhet Typhus B)	87 129 (5809)	73 747 (4916)	13 382 (892)	18,15%

Alternativ B	Förslag 2025	Avgift 2024	Förändring	
	[kr/år]	[kr/år]	[kr]	[%]
Typhus A (villa)	10 529	9 362	1 167	12,47%
Typhus B (Flerbostadshus med 15 lägenheter) (per lägenhet Typhus B)	82 664 (5511)	73 747 (4916)	8 917 (594)	12,09%

Anläggningsavgifter

Det är förvaltningens avsikt att även för taxa 2025 utforma prislistan på så sätt att alla delarna av anläggningstaxan höjs lika mycket. Förvaltningens förslag till nya anläggningsavgifter innebär följande förändring för två kundtyper:

Typ av fastighet	Förslag 2025	Avgift 2024	Förändring	
	[kr]	[kr]	[kr]	[%]
Typhus A (villa)	365 500	332 750	32 750	9,84
Typhus B (Flerbostadshus med 15 lägenheter)	894 250	814 625	79 625	9,77

Nedan följer en jämförelse med andra kommuner avseende taxenivåer för 2024.

Bruksavgifter

När det gäller de årliga avgifterna till villor (Typhus A) så ligger Göteborg på plats 93 av alla 290 kommuner i Sverige. Vid en jämförelse med de 18 kommuner

som överstiger 100 000 invånare så ligger Göteborg lite högre än medel och vid en jämförelse med kommunerna i GR så är Göteborg en av de billigaste kommunerna. För avgifter avseende lägenhetshus (Typhus B) hamnar Göteborg på plats 48 av alla kommuner i Sverige. I förhållande till de större kommunerna ligger Göteborgs avgifter som en medelkommun och som en av de billigaste kommunerna i Göteborgsregionen. Det stora investeringsbehovet och därmed kostnadsökningen inom VA-sektorn ser ut att medföra kraftiga ökningar av VA-taxan på många håll i VA-Sverige.

Anläggningsavgifter

När det gäller de årliga avgifterna till villor (Typhus A) så ligger Göteborg högst bland de 18 kommunerna som överstiger 100 000 invånare. Tillsammans med Tjörn ligger vi i topp vid en jämförelse med kommunerna i Göteborgsregionen (GR).

För avgifter avseende lägenhetshus (Typhus B) är bilden mer blandad. I förhållande till de större kommunerna ligger Göteborgs avgifter näst högst men inom GR ligger Göteborg på den nedre halvan.

Jämförelser av Göteborgs avgiftsnivåer med andra kommuner återfinns i bilaga 5 och jämförelser över perioden 2019–2027 finns redovisade i bilaga 6.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Vatten är vår viktigaste naturresurs. Utan en stabil vattenförsörjning och en välfungerande avloppshantering blir ett samhälle snabbt mycket sårbart. Vår ekonomi, välfärd, miljö och befolkning är helt beroende av att rent vatten kommer ur kranen, att smutsigt vatten renas och att regnvattnet tas omhand.

Expedieringskrets

Kommunstyrelsen